

MUHAMMAD YUSUF – VATAN KUYCHISI

Shahinabonu Sharofova
Buxoro davlat universiteti
Filologiya fakulteti
1-bosqich talabasi

Annotasiya: Ushbu maqolada Vatan kuychisi nomi bilan mashhur bo‘lgan taniqli o‘zbek shoiri Muhammad Yusufning o‘zbek she‘riyatiga qo‘shgan hissasiga nazar tashlanadi. Shoirning milliy g‘urur, xalqona ruh, tarixga sadoqat va kelajak avlod uchun mas‘uliyat tuyg‘usini ifodalovchi she‘rlari tahlil qilinadi.

Аннотация: В статье рассматривается вклад в узбекскую поэзию известного узбекского поэта Мухаммада Юсуфа, известного как “Певец Отечества”. Анализируются стихотворения поэта, в которых выражены национальная гордость, народный дух, преданность истории и чувство ответственности перед будущими поколениями.

Abstract: This article examines the contribution of the famous Uzbek poet Muhammad Yusuf, known as the Singer of the Fatherland, to Uzbek poetry. The poet's poems, which express national pride, folk spirit, devotion to history, and a sense of responsibility for future generations, are analyzed.

Kalit so‘zlar: Muhammad Yusuf, vatanparvarlik, ajdodlarga sadoqat, “Marux dovoni”.

Ключевые слова: Мухаммад Юсуф, патриотизм, верность предкам, “Перевал Марух”.

Keywords: Muhammad Yusuf, patriotism, loyalty to ancestors, “Marukh Pass”.

Kirish

Chin oshiqlar
O‘zbekiston oshig‘i kim?
Desamki bu dil dedi:
Vatanning zo‘r oshig‘i
Muhammad Yusuf edi.

O‘zbek she‘riyatining yorqin vakillaridan biri O‘zbekiston xalq shoiri Muhammad Yusufning she‘rlari yurakdan chiqadi va yurakka yetib boradi. Uning she‘rlari badiiy saviyasi, oddiy, ravon, soddaligi bilan xalq og‘zaki ijodiga hamohang ravishda namoyon bo‘ladi. Shoir she‘rlarining ko‘p qismini Vatanga

bag'ishlangan she'rlar tashkil etadi. U Vatanga bo'lgan muhabbatini samimiy, chuqur va sodda, ammo kuchli ifodalay olgan shoirlardan biridir. Uning satrlarida yurakka yaqin obrazlar badiiy ifoda etilgan. Undagi xalqona iboralar vatanparvarlik tuyg'usining uyg'onishiga zamin yaratganligi e'tiborga loyiq. Yosh avlodni Vatanga mehr-muhabbat, sadoqat bilan yashashga chorlovchi misralar shoir ijodining asosiy leytmotivini tashkil qiladi. Vatanni sevish, xalq dardiga hamdard bo'lish, insoniy qadriyatlarni ulug'lash kabi mavzulardagi she'rlari bilan xalq ko'nglidan joy olgan shoir ijodi xususida O'zbekiston xalq shoiri Abdulla Oripov shunday deydi: "Muhammad Yusuf yurakdan chiqqan she'rlari bilan xalq yuragiga yo'l topgan, xalq dardini, orzusini o'z she'rida aks ettira olgan shoir edi. Uning ovozi bu – xalqning ovozi edi!". Muhammad Yusuf she'rlari o'zbek she'riyati xazinasining nodir javohirlaridan hisoblanadi.

Asosiy qism. Muhammad Yusuf rostgo'y shoir, halol va pokiza qalb egasi. Shuning uchun ham uning she'riyati ma'naviyatga to'la, muhabbat haqida kuylaydimi, bevafo yor haqida kuylaydimi hamisha hayotga, haqiqatga hamnafaslik sezilib turadi. U shunday iste'dodli shoirki, uning har bir she'rida xalqning quvonchu iztiroblari, orzu va armonlarini madh ettirgan:

Na yerda gavharsan, na ko'kda hilol
Ko'rsa, g'aribsan bir maskan bo'lmasa
Boshingda soyabon majnuntol misol
Senga parvona bir Vatan bo'lmasa
Sensiz saholarda sarobdir yo'lim
Tuprog'i ko'zimga to'tiyo elim.

Ushbu satrlari orqali shoir Vatanni bo'lmagan insonni xor va g'arib deya ta'riflaydi. Ushbu misralarda ham yozuvchining eliga, vataniga bo'lgan cheksiz muhabbati hamda milliy g'urur hissi yaqqol sezilib turadi.

Shoir she'rlarining xalqchilligi, chuqur falsafiy ma'noga egaligi va Vatan uchun jon fido qilgan buyuk ajdodlarimiz qalbidagi vatan sog'inchida yashaganliklarini ta'sirli bayoni har bir she'rxon qalbiga yetib borganligi sababli ham shoir she'rlari hamon yosh avlod tillarida yangraydi.

Ikki ko'zim elimdadir,
Cho'g'dek so'zim tilimdadir.
Dilim yonib, dilimda bir
Armon, ketdim daryo kechib.
Yurtdan ayro ado ko'nglim,
G'uboriga mushtoq ko'nglim

Yig'lab bu kun bu shoh ko'nglim

Vayron ketdim daryo kechib.

Haqiqatdan, yurtdan ayro bo'lish og'ir. Vatanni asrash uni himoya qilish undan-da og'ir. Yurt uchun jonini berib, xalqim tinch-totuvlikda, ozodlikda yashasin deya tanalari noma'lum yerlarda qolib ketgan o'g'lonlarni unutib bo'ladimi? 1962-yil kuzida cherkaz cho'poni Murodin Qo'shqorov G'arbiy Kavkaz tizmalaridagi Marux dovoni muzliklari orasidan 1-vzvod jangchilar jasadini topib oldi. Ular kimningdir yolg'iz bolasi, kimningdir otasi, akasi yoki do'sti bo'lishi mumkin.

Ular qalbidan ne hasratlar o'tmadi deysiz, bedarak yo'qolib ketgan insonni kutish qanday og'ir. Shoir o'zining "Marux dovoni" she'rida mana shu o'g'lonlar haqida shunday yozadi:

Jangchi o'ldi
Ko'kragida qo'rg'oshin
Kavkaz tog'larida
Jasadi qoldi
Yigirma yildan so'ng
Suyaklarini
Cherkas cho'poni
Muz ichidan
Topvoldi...

Muhammad Yusuf she'rlari nafaqat yoshlar, balki kattalar qalbida ham vatanparvarlik hissining oshishiga, qadim ajdodlarimizga bo'lgan faxr tuyg'usini baralla tuyishga sabab bo'ladi. Shoir she'rlarining har bir satrlarida vatanga, xalqqa bo'lgan mehr-muhabbat barq urib turadi. M.Yusuf misralarining hayotiy haqiqat asosida yozilganligi qalbimizdan chuqur joy egallashiga sabab bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, shoir she'rlari oddiy so'zlardan tarkib topgan to'rtliklar emas, balki minglab qalblar dardi, yurtdan ayro bo'lganlarning ko'z yoshlari, buyuk ajdodlar ovoqidir. Muhammad Yusuf umri qisqa bo'lgan bo'lsa-da, u shu qisqa umri davomida yonib ijod qildi. Undan adabiyotimizga Muhammad Yusuf deb atalmish she'riyat qoldi. Shoir xotirasi qalbimizda bardavom yashayveradi. Uning go'zal va sermahsul ijodi hech kimning xotirasidan o'chmaydi. Zero, "Haqiqiy shoirning qabri bo'lmaydi, yurakka ko'milar asl shoirlar".

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Юсуф, Муҳаммад. Биз бахтли бўламиз. – Ниҳол, 2016. – 192 б.
2. Муҳаммад Юсуф. Элимда алёрим колур. – Ўқитувчи, 2018. – 238 б.

3. Quvvatova D., O'roqova N. Yangi o'zbek adabiyoti. – Buxoro: Durdona, 2024. – 442 b.
4. Orokova N. Image of flowers in classical lyrics //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 11. – C. 410-416.
5. Yoriyevna O. N. Yangi o'zbek she'riyatida qo'llangan daraxt obrazlari ifodasida an'ana va novatorlik //tanqidiy nazar, tahliliy tafakkur va innovatsion g'oyalar. – 2024. – T. 1. – №. 1. – C. 386-391.
6. Yorievna, U. N., & Narzulloyevna, M. L. (2024). Interpretation of the Image of Animals in Abdulla Oripov's Poetry. *International Journal of Formal Education*, 3(4), 40–45. Retrieved from <http://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/2478>
7. Yoriyevna O. N. et al. Zamonaviy o'zbek she'riyatida floristik obrazlar talqini //scientific approach to the modern education system. – 2024. – T. 2. – №. 24. – C. 26-32.
8. O'roqova Nafosat Yoriyevna. (2024). Zamonaviy she'riyatda lola va lolaqizg'aldoq obrazlarining ramziy ifodalari. *Hamkor Konferensiyalar*, 1(2), 223–228. Retrieved from <https://academicsbook.com/index.php/konferensiya/article/view/167>
9. O'roqova, N. (2024). Abdulla Oripov lirikasida ramziy-floristik obrazlar ifodasi. *Центральноазиатский журнал междисциплинарных исследований и исследований в области управления*, 1(3), 193-199.
10. O'roqova, Nafosat, Hayot Latipov, and Nigora Normuratova. "The role of flora and fauna in expressing the artistic view of the universe." *E3S Web of Conferences*. Vol. 587. EDP Sciences, 2024.
11. Ўроқова Н. Замонавий дostonларда ижодкор услуги ва индивидуаллиги. – Globe, 2021. – 156 б.